Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

Kirjallinen lisäselvitys

TIV/835/2021
TIV-AK-2021-5246
Ei vielä julkinen

12.10.2021

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Kirjallinen lisäselvitys Lakivaliokunnan kokouksessa 8.10.2021 esiinnousseista seikoista, jotka eivät ole sisältyneet Tuomioistuinviraston 6.10.2021 toimittamaan kirjalliseen asiantuntijalausuntoon (HE 133/2021 vp)

Indeksointi

Tallennusjärjestelmässä jokainen tallenne nimetään ja tallenteelle annetaan perustiedot, jotka kytkevät sen käsiteltävään asiaan sekä kuultuun henkilöön siten, että eri kuulusteltavien kertomukset ovat helposti erotettavissa toisistaan. Tavoitteena on, että tallenteiden nimeäminen sekä perustietojen antaminen tapahtuisivat käyttäjän näkökulmasta mahdollisimman yksinkertaisesti.

Nimeäminen ja perustiedot riittävät suurimmalle osalle tallenteita. Ehdotuksen valmistelussa on kuitenkin todettu, että tarvittaessa tallenteita tulee lisäksi pystyä indeksoimaan. Indeksoinnin tarkoitus on helpottaa tallenteen käyttöä hovioikeudessa merkitsemällä tallenteelle kohdat, joissa käsitellään eri asioita, kuten eri teemoja tai syytekohtia. Indeksointi olisi kuitenkin tarpeen lähinnä vain silloin, kun kertomus on pitkä ja koskee useita toisistaan täysin erillisiä oikeussuhteita, syytekohtia, todistusteemoja tai tapahtumia. Lähtökohta on, että valtaosalle tallenteita indeksointia ei tehtäisi.

Tallennusjärjestelmää hankittaessa tai järjestelmälle asetettavia vaatimuksia määriteltäessä ei oteta kantaa siihen, missä asioissa, missä laajuudessa tai kuka indeksointimerkintöjä tekee. Järjestelmän näkökulmasta kysymys on yksinkertaisesti siitä, että indeksointimerkintöjen tekemisen on oltava mahdollista. Tuomioistuimissa tehtävät linjaukset ohjaavat sitä, millaiseksi käytäntö indeksoinnin osalta muodostuu.

Kustannukset/Toteuttaminen

Tallennusjärjestelmässä on kysymys laajasta tietojärjestelmästä, joka on kytkettävä osaksi tuomioistuinten istuntosalien jo olemassa olevaa tekniikkaa. Tallennusjärjestelmään liittyy istuntosalissa tapahtuvan tallentamisen lisäksi useita muitakin toiminnallisuuksia.

Tallentamisen kaksi keskeistä käyttötilannetta ovat käräjäoikeudessa tapahtuvan todistelun tallentaminen ja tallenteen katselu muutoksenhakuvaiheessa hovioikeudessa. Näiden perustilanteiden lisäksi järjestelmällä on pystyttävä tallentamaan todistelu tilanteessa, jossa kuuleminen tapahtuu etäyhteydellä. Tallennuksen aikana tai sen päätyttyä tallenteelle on annettava sen hallintaan ja myöhempään käyttöön tarvittavat tiedot sekä mahdollinen indeksointi. Tietosuoja ja tietoturvavaatimukset edellyttävät, että järjestelmässä on oltava kehittynyt pääsynhallinta, jolla voidaan hallita usein arkaluonteisia tietoja sisältävien tallenteiden käyttöä niin, että ne eivät ole liian laajasti katseltavissa, mutta samalla varmistetaan se, että tallenteet ovat käytettävissä aina, kun niitä asiallisin perustein tarvitaan. Edelleen järjestelmässä on ratkaistava se, kuinka tallenteet tuhotaan tarpeellisen säilytysajan päätyttyä. Edelleen järjestelmään on toteutettava toiminto, jolla tallenteesta voidaan erottaa pelkkä ääniraita tuomioistuimesta ulos luovutettavaksi. Näiden lisäksi järjestelmässä on huomioitava asianosaisten ja yleisön oikeus tutustua kuva- ja äänitallenteisiin tuomioistuimen tiloissa.

Tallennusjärjestelmän toiminnoista merkittävä osa liittyy siis muuhun kuin alussa mainittuun kahteen perustilanteeseen.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisten vaikutusten osalta Tuomioistuinvirasto täsmentää lausunnossaan esittämäänsä. Lausunnossa viitatun kustannusarvion 19.2.2021 jälkeen on laadittu uusi, täsmennetty kustannusarvio. Tässä uudessa kustannusarviossa on otettu huomioon hallituksen esityksen vaikutukset kustannuksiin, muun muassa tallenteiden säilytysajan muutoksen vuoksi. Laaditun ja hallituksen esityksessä olevan kustannusarvion mukaan suunnittelun ja rakentamisen kustannus olisi noin 4,4 Me – 7,3 Me. Ylläpito- ja palvelukulujen määräksi on arvioitu vuosittain vastaavasti noin 2,53 Me – 3,84 Me.

Videotallennukselle esitetään vuoden 2022 talousarvioesityksessä yhteensä 3,47 miljoonaa euroa. Tästä 1 miljoonaa euroa perustuu aiempaan kehyspäätökseen. Rahoituksella tulee kattaa tallennusjärjestelmän suunnittelun, toteuttamisen ja käyttöönoton menot vuonna 2022. Jatkovuosien ylläpitomenoja varten kehyspäätös sisältää 2 milj. euroa vuodesta 2023 lukien.

Videotallennukselle myönnetty rahoitus poikkeaa siten siitä, mitä sen kustannuksiksi on arvioitu. Mikäli videotallennuksen toteuttaminen osoittautuu kalliimmaksi kuin mitä sille on nyt osoitettu, on sille saatava lisärahoitusta. Muutoin rahoitus olisi

katettava tuomioistuinlaitoksen muusta rahoituksesta -käytännössä henkilöstömenoista- joka vaarantaisi tuomioistuinten toimintaedellytykset.

Erityisasiantuntija Inka Grönqvist

Tiedoksi Tuomioistuinviraston ylijohtaja
Tuomioistuinviraston osastonjohtajat

Käyntiosoite: Silkkitehtaantie 5 C, Vantaa • Postiosoite: PL 100, 00085 Tuomioistuinvirasto • Vaihde: 029 56 50500
Besöksadress: Silkesfabriksvägen 5 C, Vanda • Postadress: PB 100, 00085 Domstolsverket • Växel: 029 56 50440
tuomioistuinvirasto@oikeus.fi • www.tuomioistuinvirasto.fi